

บทเรียนสำเร็จรูป
เรื่อง การสร้างคำในภาษาไทย
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔

ตอนที่ ๑
คำประสม

จัดทำโดย
นางสาวปรียาลักษณ์ พงษ์อยู่

โรงเรียนตากพิทยาคม
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ตาก

คำนำ

บทเรียนสำเร็จรูป เรื่องการสร้างคำในภาษาไทย เล่มนี้จัดทำขึ้น เพื่อเป็นสื่อ
การเรียนรู้ประกอบการพัฒนาจัดการเรียนรู้ สาระที่ ๔ หลักภาษาไทย ของนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔

บทเรียนสำเร็จรูปเล่มนี้มีทั้งหมด ๒ ตอน ประกอบด้วย

ตอนที่ ๑ คำประสม

๑.๑ ความหมายและประเภทของคำมูล

ความหมายและลักษณะของคำประสม

๑.๒ วิธีการสร้างคำประสม

ตอนที่ ๒ คำซ้อน

๒.๑ ความหมายและลักษณะของคำซ้อน

๒.๒ ประเภทของคำซ้อน

๒.๓ วิธีการสร้างคำซ้อน

เนื้อหาในบทเรียนสำเร็จรูปนี้มีความสอดคล้องกับเนื้อหาในกลุ่มสาระการเรียนรู้
ภาษาไทย ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ ผู้จัดทำหวังเป็นอย่างยิ่งว่า บทเรียน
สำเร็จรูป เรื่องการสร้างคำในภาษาไทย จะเป็นประโยชน์ต่อการจัดการเรียนรู้กลุ่ม
สาระการเรียนรู้ภาษาไทย

นางสาวปรียาลักษณ์ พงษ์อยู่

คำชี้แจง

บทเรียนสำเร็จ เรื่องการสร้างคำในภาษาไทยเล่มนี้จัดทำขึ้นโดยได้กำหนดเนื้อหา และผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง ตามหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ช่วงชั้นที่ ๔ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ วัตถุประสงค์เพื่อใช้เป็นสื่อสำหรับนักเรียน เรียนรู้ด้วยตนเอง

นักเรียนสามารถศึกษาเนื้อหา และประเมินผลการเรียนได้ด้วยตนเองตามขั้นตอนที่กำหนดไว้บทเรียนสำเร็จรูปชุดนี้ มีเนื้อหาเรียนรู้แบ่งเป็น ๒ ตอน เรียงลำดับการนำเสนอ กิจกรรมการเรียนรู้ดังนี้ แบบทดสอบก่อนเรียน เนื้อหา กิจกรรมเสริมทักษะ และแบบทดสอบหลังเรียน ในแต่ละตอนมีกิจกรรมเพื่อหาความรู้ คำตอบ พร้อมเฉลยคำตอบทันที นักเรียนสามารถเรียนรู้ได้ตนเอง ตามความสามารถของแต่ละบุคคล เป็นการสนองความต้องการ ความสนใจ ช่วยส่งเสริมพัฒนาศัภยภาพนักเรียน

คำแนะนำสำหรับครู

๑. ใช้บทเรียนสำเร็จรูปประกอบแผนการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย ท ๓๑๑๐๒
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔
๒. ศึกษาบทเรียนสำเร็จรูปตั้งแต่กรอกบแรกจนถึงกรอบสุดท้ายทั้งเนื้อหา
และกิจกรรมให้เข้าใจก่อน
๓. ศึกษาว่ากิจกรรมในกรอบใดที่ครูต้องเป็นผู้ให้คำแนะนำ ช่วยเหลือ
หรือให้คำปรึกษาบ้าง
๔. ชี้แจงให้นักเรียนอ่านคำแนะนำในการใช้บทเรียนสำเร็จรูปและปฏิบัติ
ตามทุกขั้นตอน ทุกกรอบ ไม่ข้ามกรอบ ทั้งเนื้อหา กิจกรรม คำถาม คำตอบและแบบฝึกหัด
๕. คอยให้คำปรึกษาแก่นักเรียนเมื่อมีปัญหา
๖. ควรแนะนำให้นักเรียนศึกษาด้วยตนเองอย่างแท้จริงนักเรียนจะต้องซื่อสัตย์
ต่อตนเอง ไม่ดูคำตอบล่วงหน้าก่อนตอบคำถาม

คำแนะนำสำหรับนักเรียน

๑. นักเรียนอ่านจุดประสงค์การเรียนรู้ก่อนศึกษาบทเรียนสำเร็จรูป
๒. ขั้นตอนการเรียนรู้มีดังนี้ ทำแบบทดสอบก่อนเรียน อ่านเนื้อหา ตอบคำถาม ตรวจสอบคำตอบในหน้าถัดไป และทำแบบทดสอบหลังเรียน
๓. นักเรียนต้องซื่อสัตย์ต่อตนเองไม่ดูเฉลยก่อนทำแบบฝึกหัดหรือข้อสอบ
๔. ศึกษาบทเรียนสำเร็จรูปที่ละกรอบ ตามลำดับไม่อนุญาตให้ข้ามกรอบ เพราะอาจเกิดความสับสนได้
๕. บทเรียนแต่ละกรอบมีเนื้อหาและคำถาม นักเรียนอ่านคำอธิบายและคำถามให้เข้าใจ แล้วจึงตอบคำถามทุกข้อ
๖. การตอบคำถาม ให้นักเรียนเขียนตอบลงในกระดาษคำตอบและ ตรวจสอบคำตอบได้จากกรอบต่อไป ห้ามขีดเขียนข้อความใดๆ ลงในบทเรียนสำเร็จรูป
๗. ถ้าตอบผิดให้นักเรียนกลับไปอ่านบททวนอีกครั้งแล้วจึงตอบคำถามใหม่ เมื่อนักเรียนเข้าใจแล้ว ขอให้นักเรียนศึกษารอบต่อไปตามลำดับจนครบทุกกรอบ
๘. หลังจากศึกษาบทเรียนสำเร็จรูปครบทุกกรอบแล้ว ให้นักเรียนทำแบบทดสอบหลังเรียน แล้วคำตอบแบบทดสอบ นำผลคะแนนที่ได้ไปเปรียบเทียบกับคะแนนก่อนเรียน เพื่อดูความก้าวหน้าของตนเองได้จากแบบบันทึกนักเรียน

จุดประสงค์การเรียนรู้

เพื่อนๆ อ่านจุดประสงค์การเรียนรู้ก่อนนะคร๊าบ แล้วค่อยลงมือศึกษา
บทเรียนกัน เมื่อนักเรียนศึกษาบทเรียนนี้แล้วสามารถ

๑. อธิบายความหมายและประเภทของคำมูลได้ถูกต้อง
๒. อธิบายความหมายของคำประสมได้ถูกต้อง
๓. อธิบายลักษณะของคำประสมได้ถูกต้อง
๔. อธิบายวิธีสร้างคำประสมได้ถูกต้อง

แบบทดสอบก่อนเรียนเรื่องการสร้างคำในภาษาไทย
ตอนที่ ๑ คำประสม

คำชี้แจง

ให้นักเรียนเขียนเครื่องหมายกากบาท (X) ทับข้อมูลที่ถูกต้องที่สุดเพียงข้อเดียว

๑. ข้อใดเป็นคำมูลทุกคำ
 ๑. แม่มด นารี พุทรา
 ๒. จิ้งหรีด บาดทะยัก บุงหงา
 ๓. ไฟฉาย แม่เหล็ก ดินัน
 ๔. แป้งมัน ฝอยทอง นกคหิต
๒. “มะลิบานเมื่อเวลาเช้า” ประโยคนี้มีคำมูลกี่คำ
 ๑. ๔ คำ
 ๒. ๕ คำ
 ๓. ๖ คำ
 ๔. ๗ คำ
๓. ข้อความใดต่อไปนี้มีคำประสมกี่คำ
“วิทยาเป็นหัวหน้าในสำนักงาน เขาพาลูกค้าออกไปรับประทานข้าวเสมอ”
 ๑. ๒ คำ
 ๒. ๓ คำ
 ๓. ๔ คำ
 ๔. ๕ คำ
๔. คำประสมในข้อใดมีความหมายเชิงอุปมา
 ๑. หัวหมุน ใจหิน
 ๒. แม่ทัพ ช่างไฟ
 ๓. เตือดร้อน คางเหลือง
 ๔. น้ำปลา กินดิบ
๕. ข้อใดมีวิธีการสร้างคำประสมเหมือนคำต่อไปนี้ “ยาหยอดตา”
 ๑. ลูกชิ้นปิ้ง เรือกลไฟ ถังข้าวสาร
 ๒. เล็บมือนาง หม้อไฟฟ้า ผ้าพันคอ
 ๓. ข้าวหมกไก่ น้ำท่วมปาก ไม้จิ้มฟัน
 ๔. ผ้ากันเปื้อน รถบดถนน แปรงสีฟัน
๖. คำประสมข้อใดมีวิธีการสร้างคำแตกต่างจากข้ออื่น
 ๑. เงินปันผล เครื่องซักผ้า
 ๒. ถอนสายบัว เรือนรับรอง
 ๓. แปรงหิวผม หม้อหุงข้าว
 ๔. เรือดำน้ำ รถไถนา
๗. ข้อใดไม่ใช่คำประสม
 ๑. แม่ครัว แม่ยก
 ๒. แม่มด แม่น้ำ
 ๓. แม่ نرم แม่แรง
 ๔. แม่ลูก แม่มา
๘. ข้อใดมีคำประสม
 ๑. พ่อบ้านออกไปทำงานแต่เช้าตรู
 ๒. ลูกนกนอกหลั้อยู่ในวัง
 ๓. แม่พัดไฟในเตา
 ๔. ปากกาตัวนั้นยาวมาก
๙. ข้อใดเป็นคำประสมทุกคน
 ๑. กระจกเงา ตาขี้ ชาวสาว
 ๒. ผู้ตี ลมพัด พระคุณท่าน
 ๓. มดแดง น้ำตา ลูกโค
 ๔. ลูกชิ้น รถไฟ กรวดน้ำ
๑๐. ข้อใดเป็นคำประสมที่เกิดจากค่านามประสมกับคำกริยาทุกคำ
 ๑. บ้านเช่า ลูกคิด ยางลบ
 ๒. พี่เลี้ยง จดหมาย ขัดคอ
 ๓. ลิ่นซัก แม่ยก กั้นชน
 ๔. หมึกพิมพ์ ใจลอย คนรถ

เฉลยแบบทดสอบก่อนเรียนเรื่องการสร้างคำในภาษาไทย
บทเรียนสำเร็จรูป เรื่องการสร้างคำในภาษาไทย
ตอนที่ ๑ คำประสม

ข้อ	คำตอบ
๑	๒
๒	๒
๓	๒
๔	๑
๕	๓
๖	๒
๗	๔
๘	๑
๙	๔
๑๐	๑

เพื่อน ๆ ทำแบบทดสอบก่อนเรียนได้
หรือเปล่า คราวหน้าเราลองไปศึกษา
เรื่องคำมูลพร้อมกันนะคะ

กรอบที่ ๑

ก่อนอื่นเรามารู้จักความหมายของ
คำมูลกันนะคะ

คำมูล เป็นคำเดิมในภาษาไทยหรือเป็นคำที่รับมาจากภาษาอื่น ซึ่งเป็นคำที่มีความหมายชัดเจนในตัว อาจเป็นคำชนิดต่างๆ ได้แก่ คำนาม คำสรรพนาม คำกริยา คำวิเศษณ์ คำบุพบท คำสันธาน และอุทาน ตัวอย่างเช่น

คำนาม เช่น ไก่ ข้าว คน แมว นก ปลา บ้าน บอล โต๊ะ เกี๊ยะ สบู่
คำกริยา เช่น กิน นอน นั่ง ยืน หลับ เดิน แข่ง โกรธ สร้าง

คำถาม

๑. ข้อใดคือความหมายของคำมูล
 ๑. เป็นคำไทยแท้ที่มีพยางค์เดียว
 ๒. เป็นคำดั้งเดิมในภาษาซึ่งมีความหมายทุกพยางค์
 ๓. เป็นคำดั้งเดิมที่มาจากภาษาไหนก็ได้และมีความหมายชัดเจน
 ๔. เป็นคำที่มาจากภาษาอื่น สามารถสื่อสารเข้าใจได้โดยไม่ต้องแปลความ
๒. คำมูลในข้อใดเป็นคำไทยแท้ทั้งหมด
 ๑. โหระพา บาดทะยัก สะดุด
 ๒. ทะมัดทะแมง กระทรวง ประเพณี
 ๓. ลักษณะ กระทุ้ง จะละเมียด
 ๔. กระจ่าง มารดา สุรียา

ตรวจคำตอบหน้าต่อไป

กรอบที่ ๒

คำมูลแบ่งออกเป็น ๒ ประเภท คือ

๑. **คำมูลพยางค์เดียว** เป็นคำมูลที่มีพยางค์เดียวโดด ๆ และมีความหมายในตัวเอง เช่น รัก ไม่ ของ เงิน ดี จริง ฟรี เมตร

๒. **คำมูลหลายพยางค์** คือคำมูลที่มีหลายพยางค์ แต่ถ้าแยกพยางค์เหล่านี้ออกจากกันก็จะไม่มีความหมาย ถ้าบางพยางค์มีความหมายนี้ก็จะไม่ใกล้เคียงหรือเกี่ยวข้องกับคำเวลาที่รวม พยางค์อยู่เลยซึ่งคำมูลหลายพยางค์นี้อาจจะเป็นคำไทยแท้ หรืออาจเป็นคำที่มาจากภาษาอื่น ๆ ได้ เช่น ภาษาไทย เช่น มะละกอ กระจับปี่ บาดทะยัก ภาษาจีน เช่น กงเต๊ก กวยจั๊บ ชูฮก เซ็ง ฮั่ว ภาษาเขมร เช่น แถง กำเนิด ตำรวจ กระทบง ภาษาบาลี - สันสกฤต เช่น มัจฉา ลักษณะ อักษร สุริยา เทวดา ภาษาอังกฤษ เช่น อิเล็กทรอนิกส์ สกี อัลบั้ม อิควอเตอร์

รู้ความหมายของคำมูลกันไปแล้ว
คราวนี้มาศึกษาประเภทของคำมูล

คำถาม

๓. ข้อใดเป็นคำมูลทุกคำ

๑. กระบะ หัวใจ สมุด
๒. กะลาสี นาฬิกา วินาที
๓. ดอกเบี้ย กะละแม นาฬิกา
๔. ตะบองเพชร กะละมัง ชาวสวน

คำตอบกรอบที่ ๑

ข้อที่ ๑

ตอบข้อ ๓. เป็นคำดั้งเดิมที่มาจากภาษาไหนก็ได้และมีความหมายชัดเจน

ข้อที่ ๒

ตอบข้อ ๑. โหระพา บาดทะยัก สะดุด

ตรวจคำตอบหน้าต่อไป

กรอบที่ ๓

คำนาม	เช่น	ไก่ ปลา ตู๊กตา นาฬิกา
คำสรรพนาม	เช่น	ท่าน ฉัน ดิฉัน ข้าพเจ้า
คำกริยา	เช่น	กิน นอน รับประทาน ละลาย
คำวิเศษณ์	เช่น	ใหญ่ ดี บริสุทธิ์ ดำ แดง ขาว
คำบุพบท	เช่น	ที่ ซึ่ง อัน
คำสันธาน	เช่น	และ แต่ เพราะฉะนั้น
คำอุทาน	เช่น	ว้าย โอ๊ะ โอโฮ อนิจจา

คำมูลสามารถจำแนกตามชนิดของ
คำทั้ง ๗ ชนิด ได้ดังนี้

คำตอบกรอบที่ ๒

ข้อที่ ๓

ตอบข้อ ๒. กะลาสี นาฬิกา วินาที

คำถาม

- คำมูลข้อใดเป็นคำวิเศษณ์ทุกคำ
 - แม่ น้ำ เสื่อ
 - นอน ไป เดิน
 - ดำ แดง นิม
 - ใน นอก เหนือ
- คำมูลข้อใดเป็นได้ทั้งคำนามและคำกริยา
 - ตัก คน ช้อน
 - มือ ชัน หอม
 - ฟาง พิมพ์ ตรวจ
 - ลวด ข้าว ชา

ตรวจสอบคำตอบหน้าต่อไป

กรอบที่ ๔

คำประสม หมายถึง การนำคำมูลตั้งแต่ ๒ คำขึ้นไป มารวมกันแล้วเกิดเป็นคำที่มีความหมายใหม่ แต่ยังมีเค้าความหมายของคำเดิมอยู่ เช่น เรานำคำมูล พ่อ หมายถึง ชายผู้ให้กำเนิดแก่ลูก มารวมกับคำมูล บ้าน หมายถึง สิ่งปลูกสร้างสำหรับเป็นที่อยู่อาศัย กลายเป็นคำประสม พ่อบ้าน หมายถึง ชายที่เป็นหัวหน้าครอบครัว , ชายผู้จัดการงานธุรการในสถานที่ เช่น โรงพยาบาล

คำตอบกรอบที่ ๓

ข้อที่ ๔

ตอบข้อ ๓. ดำ แดง นิ่ม

ข้อที่ ๕

ตอบข้อ ๑. ตัก คน ซ้อน

ก่อนอื่นมาดูความหมายของคำ
ประสมกันนะคะ

คำถาม

๖. ข้อใดคือความหมายของคำประสม

๑. การนำคำมูลมาพูดซ้ำ หรือเขียนซ้ำ
๒. คำที่มีความหมายสมบูรณ์ อาจมีพยางค์เดียวหรือหลายพยางค์
๓. การนำคำมูล ๒ คำขึ้นไปมาซ้อนเข้าคู่กัน คำหนึ่งเป็นคำต้นอีกคำหนึ่งเป็นคำท้าย
๔. การนำคำมูล ๒ คำขึ้นไปมาประกอบกันเป็นคำใหม่ แต่ยังมีเค้าความหมายของคำเดิมอยู่

ตรวจคำตอบหน้าต่อไป

กรอบที่ ๕

วิธีการสร้างคำประสมนำคำชนิด
ต่างๆ มาประสมกัน ดังต่อไปนี้

คำประสมที่มีคำนามนำหน้า ตัวอย่าง เช่น

๑. นาม + นาม เช่น

- โรงรถ ⇨ โรง (นาม) + รถ (นาม)
- ข้าวหมาก ⇨ ข้าว (นาม) + หมาก (นาม)
- เรือนหอ ⇨ เรือน (นาม) + หอ (นาม)

๒. นาม + กริยา

- เรือแจว ⇨ เรือ (นาม) + แจว (กริยา)
- บ้านพัก ⇨ บ้าน (นาม) + พัก (กริยา)
- กล้วยปิ้ง ⇨ กล้วย (นาม) + ปิ้ง (กริยา)

๓. นาม + วิเศษณ์

- น้ำหวาน ⇨ น้ำ (นาม) + หวาน (วิเศษณ์)
- หัวหอม ⇨ หัว (นาม) + หอม (วิเศษณ์)
- ข้าวสวย ⇨ ข้าว (นาม) + สวย (วิเศษณ์)

คำตอบกรอบที่ ๔

ข้อที่ ๖

ตอบข้อ ๔. การนำคำมูล ๒ คำขึ้นไป
ไปมาประกอบกันเป็นคำใหม่ แต่ยังมีเค้า
ความหมายของคำเดิมอยู่

คำถาม

๗. คำประสมในข้อใดมีโครงสร้างเหมือนกับคำว่า “รถม้า” ทุกคำ

๑. น้ำแข็ง ข้าวตาก เสื้อคลุม
๒. แม่บ้าน สวนสัตว์ กระจาดขาง
๓. ม้ามีด ถั่วตัด ไข่ทอด
๔. ยาล่าช้า ขามปิ้ง คนงาน

ตรวจคำตอบหน้าต่อไป

กรอบที่ ๖

๔. นาม + บุพพทหรือสันธาน เช่น

วันที่ ⇒ วัน (นาม) + ที่ (สันธาน)

ชั้นบท ⇒ ชั้น (นาม) + บท (บุพพท)

ภาคใต้ ⇒ ภาค (นาม) + ใต้ (บุพพท)

๕. นาม + ลักษณะนามหรือสรรพนาม เช่น

ต้นहन ⇒ ต้น (นาม) + หน (ลักษณนาม)

เข็มทิศ ⇒ เข็ม (นาม) + ทิศ (ลักษณนาม)

พระองค์ ⇒ พระ (นาม) + คุณ (สรรพนาม)

คำตอบกรอบที่ ๕

ข้อที่ ๗

ตอบข้อ ๒. แม่บ้าน สวนสัตว์
กระดาศพาง

คำถาม

๘. คำประสมในข้อใดมีโครงสร้างต่างจากข้ออื่น

๑. ลำไฟ พองน้ำ
๒. สายสร้อย ดวงตรา
๓. ดวงหน้า วงแขน
๔. หมาใน ของกลาง

ตรวจคำตอบหน้าต่อไป

คราวนี้เพื่อนๆ ลองมาศึกษาคำประสม
แบบที่ใช้คำกริยานำหน้าบ้างดีกว่า

กรอบที่ ๗

คำประสมที่มีคำกริยานำหน้า ตัวอย่างเช่น

๑. กริยา + กริยา เช่น

- ตัดใบก ⇒ ตัด (กริยา) + ใบก (กริยา)
กันสาด ⇒ กัน (กริยา) + สาด (กริยา)
เรียงพิมพ์ ⇒ เรียง (กริยา) + พิมพ์ (กริยา)

๒. กริยา + นาม เช่น

- ร้องเพลง ⇒ ร้อง (กริยา) + เพลง (นาม)
เล่นน้ำ ⇒ เล่น (กริยา) + น้ำ (นาม)
ว่ายนํ้า ⇒ ว่าย (กริยา) + น้ำ (นาม)

๓. กริยา + วิเศษณ์ เช่น

- ยิ้มหวาน ⇒ ยิ้ม (กริยา) + หวาน (วิเศษณ์)
คุยโต ⇒ คุย (กริยา) + โต (วิเศษณ์)
อวดดี ⇒ อวด (กริยา) + ดี (วิเศษณ์)

คำตอบกรอบที่ ๖

ข้อที่ ๘

ตอบข้อ ๔. หม่าโนะ ของกลาง

คำถาม

๙. คำประสมในข้อใดมีโครงสร้างเหมือนคำว่า “ร้อยกรอง” ทุกคำ

๑. ห่อหมก พิมพ์ดีด
๒. กินเปล่า วงโน
๓. เข้าใจ ลอยแก้ว
๔. ครอบครั้ว จดหมาย

ตรวจคำตอบหน้าต่อไป

คำประสมที่ใช้คำวิเศษณ์นำหน้า
มีดังนี้

กรอบที่ ๘

คำประสมที่มีคำวิเศษณ์นำหน้า ตัวอย่างเช่น

๑. วิเศษณ์ + วิเศษณ์ เช่น

- หวานเย็น ⇨ หวาน (วิเศษณ์) + เย็น (วิเศษณ์)
- เปรี้ยวหวาน ⇨ เปรี้ยว (วิเศษณ์) + หวาน (วิเศษณ์)
- เขียวหวาน ⇨ เขียว (วิเศษณ์) + หวาน (วิเศษณ์)

๒. วิเศษณ์ + นาม เช่น

- ดีใจ ⇨ ดี (วิเศษณ์) + ใจ (นาม)
- หลายล้น ⇨ หลาย (วิเศษณ์) + ล้น (นาม)
- หนักมือ ⇨ หนัก (วิเศษณ์) + มือ (นาม)

๓. วิเศษณ์ + กริยา เช่น

- น่ารัก ⇨ น่ารัก (วิเศษณ์) + รัก (กริยา)
- น่ากิน ⇨ น่า (วิเศษณ์) + กิน (กริยา)
- อ่อนโยน ⇨ อ่อน (วิเศษณ์) + โยน (กริยา)

คำตอบกรอบที่ ๗

ข้อที่ ๙

ตอบข้อ ๑. ห่อหมก พิมพ์ดีด

คำถาม

๑๐. คำประสมคำใดเกิดจากการสร้างแบบ วิเศษณ์ + นาม

- ๑. น้านม
- ๒. ยิ้มหวาน
- ๓. ไต้เท้า
- ๔. สุขดิบ

ตรวจคำตอบหน้าต่อไป

คำประสมที่ใช้คำบุพบทนำหน้า
มีดังนี้

กรอบที่ ๙

คำประสมที่มีบุพบทนำหน้า ตัวอย่างเช่น

๑. บุพบท + นาม เช่น

- นอกคอก ⇨ นอก (บุพบท) + คอก (นาม)
กับข้าว ⇨ กับ (บุพบท) + ข้าว (นาม)
กลางบ้าน ⇨ กลาง (บุพบท) + บ้าน (นาม)

๒. บุพบท + กริยา เช่น

- บทธาถ ⇨ บน (บุพบท) + บาน (กริยา)
จากพราก (ชื่อนก) ⇨ จาก (บุพบท) + พราก (กริยา)
ที่นอน ⇨ ที่ (บุพบท) + นอน (กริยา)

คำตอบกรอบที่ ๘

ข้อที่ ๑๐

ตอบข้อ ๓. ได้เท่า

คำถาม

๑๑. คำประสมในข้อใดมีคำบุพบทนำหน้าทุกคำ

๑. นอกครู เต็มใจ อวดดี
๒. นอกใจ ได้ฝ่าพระบาท โดยสาร
๓. นอกريت สองหัว เข้าใจ
๔. นอกจาก ตามแต่ ต่อรอง

ตรวจคำตอบหน้าต่อไป

กรอสรุป

วิธีการสร้างคำประสม ในภาษาไทยสามารถแบ่งได้ดังนี้

๑. คำนามเป็นคำหน้าโดยใช้คำนามเป็นคำต้นและมีคำชนิดอื่นมาประกอบข้างหลังเป็นคำขยาย เช่น นาม + นาม , นาม + กริยา , นาม + วิเศษณ์ , นาม + บุพบทหรือสันธาน , นาม + ลักษณะนามหรือสรรพนาม
๒. คำกริยาเป็นคำหน้าโดยใช้คำกริยาเป็นคำต้นและมีคำชนิดอื่นมาประกอบข้างหลังเป็นคำขยาย เช่น กริยา + กริยา , กริยา + นาม และกริยา + วิเศษณ์
๓. คำวิเศษณ์เป็นคำหน้าโดยใช้คำวิเศษณ์เป็นคำต้นและมีคำชนิดอื่นมาประกอบข้างหลังเป็นคำขยาย เช่น วิเศษณ์ + วิเศษณ์ , วิเศษณ์ + นาม , วิเศษณ์ + กริยา
๔. คำบุพบทเป็นคำหน้า โดยใช้บุพบทเป็นคำต้นและมีคำชนิดอื่นมาประกอบข้างหลังเป็นคำขยาย เช่น บุพบท + นาม และบุพบท + กริยา

คำตอบกรอบที่ ๙

ข้อที่ ๑๑

ตอบข้อ ๒. นอกใจ ใต้ฝ่าพระบาท
โดยสาร

เปิดหน้าต่อไป

กิจกรรมเสริมทักษะ

คำชี้แจง ให้นักเรียนแยกคำศัพท์ต่อไปนี้ที่เกิดจากการสร้างคำแบบใด

๑. ปากน้ำ	➔	+.....
๒. เบี้ยล่าง	➔	+.....
๓. ลูกคิด	➔	+.....
๔. แก้วไข	➔	+.....
๕. บินสูง	➔	+.....
๖. เข้าใจ	➔	+.....
๗. คนงาน	➔	+.....
๘. ยาดำ	➔	+.....
๙. ในหลวง	➔	+.....
๑๐. พ่อมด	➔	+.....

เฉลยกิจกรรมเสริมทักษะ

คำชี้แจง ให้นักเรียนแยกคำศัพท์ต่อไปนี้ที่เกิดจากการสร้างคำแบบใด

๑. ปากน้ำ	➔	นาม.....+.....นาม.....
๒. เบี้ยล่าง	➔	นาม.....+.....บุพบท.....
๓. ลูกคิด	➔	นาม.....+.....กริยา.....
๔. แก้วไข	➔	กริยา.....+.....กริยา.....
๕. บินสูง	➔	กริยา.....+.....วิเศษณ์.....
๖. เข้าใจ	➔	กริยา.....+.....นาม.....
๗. คนงาน	➔	นาม.....+.....นาม.....
๘. ยาดำ	➔	นาม.....+.....วิเศษณ์.....
๙. ในหลวง	➔	บุพบท.....+.....นาม.....
๑๐. พ่อมด	➔	นาม.....+.....นาม.....

แบบทดสอบหลังเรียนเรื่องการสร้างคำในภาษาไทย
ตอนที่ ๑ คำประสม

คำชี้แจง

ให้นักเรียนเขียนเครื่องหมายกากบาท (X) ทับข้อมูลที่ถูกต้องที่สุดเพียงข้อเดียว

๑. ข้อใดเป็นคำมูลทุกคำ
 ๑. แม่มด นารี พุทรา
 ๒. จิ้งหรีด บาดทะยัก บุงหา
 ๓. ไฟฉาย แม่เหล็ก ดิฉั่น
 ๔. แป้งมัน ฝอยทอง นฤคหิต
๒. “มะลิบานเมื่อเวลาเช้า” ประโยคนี้มีคำมูลกี่คำ
 ๑. ๔ คำ
 ๒. ๕ คำ
 ๓. ๖ คำ
 ๔. ๗ คำ
๓. ข้อความใดต่อไปนี้มีคำประสมกี่คำ
“วิทยาเป็นหัวหน้าในสำนักงาน เขาพาลูกค้าออกไปรับประทานข้าวเสมอ”
 ๑. ๒ คำ
 ๒. ๓ คำ
 ๓. ๔ คำ
 ๔. ๕ คำ
๔. คำประสมในข้อใดมีความหมายเชิงอุปมา
 ๑. หัวหมุน ใจหิน
 ๒. แม่ทัพ ช่างไฟ
 ๓. เตือดร้อน คางเหลือง
 ๔. น้ำปลา กินดิบ
๕. ข้อใดมีวิธีการสร้างคำประสมเหมือนคำต่อไปนี้ “ยาหยอดตา”
 ๑. ลูกชิ้นปิ้ง เรือกลไฟ ถังข้าวสาร
 ๒. เล็บมีอนาง หม้อไฟฟ้า ผ้าพันคอ
 ๓. ข้าวหมกไก่ น้ำท่วมปาก ไม้จิ้มฟัน
 ๔. ผ้ากันเปื้อน รถบดถนน แปรงสีฟัน
๖. คำประสมข้อใดมีวิธีการสร้างคำแตกต่างจากข้ออื่น
 ๑. เงินปันผล เครื่องซักผ้า
 ๒. ถอนสายบัว เรือนรับรอง
 ๓. แปรงหิวผม หม้อหุงข้าว
 ๔. เรือดำน้ำ รถไถนา
๗. ข้อใดไม่ใช่คำประสม
 ๑. แม่ครัว แม่ยก
 ๒. แม่มด แม่น้ำ
 ๓. แม่นม แม่แรง
 ๔. แม่ลูก แม่มา
๘. ข้อใดมีคำประสม
 ๑. พ่อบ้านออกไปทำงานแต่เช้าตรู่
 ๒. ลูกนกนอกหลั้อยู่ในวัง
 ๓. แม่พัดไฟในเตา
 ๔. ปากกาตัวนั้นยาวมาก
๙. ข้อใดเป็นคำประสมทุกคน
 ๑. กระจกเงา ตาซ้ำ ชาวสาว
 ๒. ผู้ดี ลมพัด พระคุณท่าน
 ๓. มดแดง น้ำตา ลูกโค
 ๔. ลูกชิ้น รถไฟ กรวดน้ำ
๑๐. ข้อใดเป็นคำประสมที่เกิดจากค่านามประสมกับคำกริยาทุกคำ
 ๑. บ้านเช่า ลูกคิด ยางลบ
 ๒. พี่เลี้ยง จดหมาย ชัดคอ
 ๓. ลิ่นซึก แม่ยก กันชน
 ๔. หมึกพิมพ์ ใจลอย คนรถ

เฉลยแบบทดสอบหลังเรียนเรื่องการสร้างคำในภาษาไทย
บทเรียนสำเร็จรูป เรื่องการสร้างคำในภาษาไทย
ตอนที่ ๑ คำประสม

ข้อ	คำตอบ
๑	๒
๒	๒
๓	๒
๔	๑
๕	๓
๖	๒
๗	๔
๘	๑
๙	๔
๑๐	๑

บรรณานุกรม

- ดิเรกชัย มหัทธนะสิน. **ลักษณะและโครงสร้างภาษาไทย**. เชียงใหม่ : สุริวงค์ บุ๊คเซ็นเตอร์, มปป.
- ปรีชา ทิฆนพวงศ์. **ลักษณะภาษาไทย**. กรุงเทพฯ : บัณฑิตแนะแนว, มปป.
- เปรมจิต ชนะวงศ์. **หลักภาษาไทย**. นครศรีธรรมราช : โครงการตำราและเอกสารทางวิชาการ
สถาบันราชภัฏนครศรีธรรมราช, ๒๕๓๘.
- ผอบ โปษะกฤษณะ. **ลักษณะเฉพาะของภาษาไทย**. กรุงเทพฯ : อักษรพิทยา, ๒๕๕๑.
- เริงชัย ทองหล่อ. **คู่มือเตรียมสอบภาษาไทย ม.๔ -๖**. กรุงเทพฯ : ไฮเอ็ดพับลิชชิ่ง, ๒๕๔๗.
- โสภา วิรยศิริ. **คู่มือเตรียมสอบภาษาไทย ม.๔ -๖**. กรุงเทพฯ : ภูมิบัณฑิต, ๒๕๕๒.